

Піснь Русько-Народна

о покійній цісареві

ЕЛИСАВЕТІ

що погинула з рук анархіста Люкенього
в Женеві дня 10. вересня 1898 р.

243.6
E84Wp

Наш Пан цісар з Цісаревов взялись намисляти,
Що за дари своїм вірним во пам'ять зділати,
Урадила Їх Достойність медалів набити,
Вірне військо і державу цілу обділити.

Хвала Богу найвисшому, що ми вік прожили:
Подаруймо тим медалі, що вірно служили:
Сорок чтири літ минає, п'ятий наступає,
Що за щастє, дар небесний, Бог на нас зсилає!

Тішили ся своїм щастєм, котрого дожили,
Та що будуть свій Ювілей, разом обходили!
Коли з волі Небесного ми так панували,
Подаймо всім медалі, щоб нас памятали!

Сама Пані Цісарева той плян уложила!
Як медалі роздавали — Она вже не жила.
Сорок чтири літ Цариця з Монархом прожила,
В шістьдесятім першім році жите закінчила.

Лютий ворог на ню вдарив і життя позбавив,
Цісареві і державі смуток позіставив!
Наш Монарха в Відни сидить, Цариці не має,
Як згадає о їй смерти, сльози проливає.

Нераз Сісар сльози ронить, і в серцю біль чує,
Бо за наших Цісаревов цілий сьвіт сумує:
Серцем тужить, сльози ронить буде жалувати,
Бо-ж то була така добра, як рідная мати.

Рідна мати породила і нас виховала,
Цісарева для всіх лхдій в обороні ставала:
Нераз також і для вязнів серце оказала,
Не одному кару смерти з Царем дарувала.

Знала нашу тяжку долю і Монарха знав:
Тож для того наньщиноньку нам подарував:
Зніс нам тяжку паньщиноньку, желізні кайдани,
В тім також допомагли і високі пани.

Хлоп цілий день наробив ся, та не заплатили,
Ще до того не одного кіями набили,
Не одного та паньщина до гробу загнала,
Не міг ролі управляти, праця пропадала.

Ой, бо мусів три дни в тиждни паньщину робити,
Єго праця пропадала не мав з чого жити.
Дайже Боже сто літ життя нашому Цареві,
Що дарував паньщиноньку цілому краєви.

За всі добрії учинки, що для нас зробили,
Нашу Паню в чужім краю вороги забили,
За ті дари що давала всім з руки власної,
Та зазнала від ворога муки тяженької.

Наша Пані Цісарева з баварської роду,
Поїхала купати ся в швайцарську воду,
Підупала на здоровлю з смерти сина свого,
Поїхала купати ся до краю чужого.

Було-ж бо Єї серце у болю тяженькім,
Бо тужила неустанно за сином рідненьким:
Ой за ним то так боліла, в тузі зоставала,
Через цілих девять літ сих все занепадала.

Коли тільки споглянула на сироту-внуку,
Дізнавала на серденьку тяженькую муку.
За порадою докторів взялась ратувати,
І зачала швайцарскую купіль уживати.

Сісар Франц Йосиф І.

Бодай була Швайцарія купелів не мала!
Була-би ся Цісарева в своїй землі купала,
Була-би ся викупала в воді і молоці,
І була-би не терпіла вістря в лівім боці.

Та була-би ся купала вечір і раннько,
І була-би не терпіла болю на серденьку.
Тая купіль солоная їй не вилічила,
Брудна рука Люкенього на Ній ся помстила.

Було їх двох анархістів — на Нью чатували,
Стали скриті за деревом, док Ю не дістали.
А Люкені на Царицю як лютий ся кинув,
Другий старий з бородою без сліду загинув.

Хотяй не мав злоби в серцю, щоби Ю убити
Мусів своїх товаришів розкази сповнити:
Бо мав розказ від короля Гумберта убити,
Однак не мав спосібности чин злоби сповнити.

Товариство анархістів взяло говорити,
Що треба Люкенього з кола виключити:
А проклятий анархіст на своїм поставив,
Тай кинув ся на Царицю і життя позбавив.

Так ся кинув на Царицю якби звір скажений.
І встромив в Ню пильник труєм заправлений
Цісарева не знаючи, що за річ ся стала,
З того болю і нападу на землю упала.

Дама двору, Стараєвна, дуже здивовала,
Що Цариця так відразу на землю упала,
Дама двору цісарського поміч її дала,
Взяла свою Монархиню і з землі підняла.

Коли встала, то сказала—“щось сталось зі мною?
Скажи мені моя дамо: Чи єсьм блідою?”
Як Цариця з землі стала дуже ся змінила,
Ще сто кроків до корабля сама поступила.

Як усіла на лавчині цілком ослаблена,
Ще сама ся не дізнала, що життя збавлена,
Коли сили унадали, ще слова сказала,
Щоб машина паровая скоро відїзджала.

Пан капітан в тім змішав ся не хтів відїзджати,
Бо побачив, що Цариця вже буде конати,
Як відіхав кілька кроків, мусів повертати,
Бо омлілу Цісареву хотів ратувати.

Першу поміч дама двору зачала давати,
Омлілюю Монархиню взяли відтирати —
Приспішило більше женщин взяли ратувати,
Побачили на Царици покрвавлені шати.

А коли їм Монархиню відтерти ся вдало
Запитала їх Цариця — що ся з Нею стало?
Ще сказала Монархиня, що біль в серцю має,
В тяжкім жалю, з болем серця Цариця конає.

Пан капітан сказав зараз ноші зготувати,
Щоб Царицю як найскорше до готелю взяти:
Хотяй взяли до готелю, трудна поміч була,
Злобна рука Люкенього пильник в серце пхнула

І в послідній хвили смерти, як слова сказала,
І звернула в небо очи, Богу дух віддала.
Доктор Галяй доктор Маєр хтіли поміч дати,
Однак мусїла Цариця з сьвітом ся розстати.

І сьвященник отець Пагніс поміч уділяв їй,
Бо в останній хвилі смерти з Богом поєднав їй.
Помолив ся за їй душу і Богу вручив їй,
Щоби Господь простив гріхи і до Себе взяв їй.

І так страшній хвилі смерти любов указала,
Огідному збродняреви з серця всього прощала.
Хотяй уста вже замовкли, не могла сказати,
Тую любов з її серця мож було читати.

Пів години ще прожила в дуже тяжких муках,
Стратилисьмо Матір в тих зброднярських руках.
І так жите закінчила — в ту чорну гондну —
Засмутила нам Монарха і цілу Родину.

Коли Богу дух віддала, стали всі радити,
Тай до Відня до Цісаря смутну вість писати —
Як доручив грабя Паар теляграм Монарсі,
А Монарха взяв телеграм тай засумував ся.

Ой, як дістав смутну вість, телеграм злобний,
Закрив собі твар руками, сидів не притомний,
Коли зачав наш Монарха смутну вість читати,
Та не міг ся дві години з жалю відозвати.

Усунув ся по фотелю, вже цілком оmlілий,
Тяжко вздихнув до Господа: О, мії Боже милий,
Тяжко вздихнув гірко сплакав ревними сльозами
До му ворог стратив Друга межи чужинами.

Ой як пішла смутна вість по цілій Родині,
Що умерла Цісарева в краю на чужині,
Заплакала вся Родина і Діти рідненькі.
Що не будуть оглядати своїй Мамуненьки.

Розійшли ся в цілім краю тіі смутні вісти,
Що умерла Цісарева з руки анархісти!
З злобной руки офірою Цісарева впала,
Затужила вся держава в смутку позістала.

Ой затужив і сам Папа за нашов Царицев,
Що умерла а не в дома тільки за границев:
Затужили всі монархи на всій кули земський,
Затужив же за Царицев навіть сам Шах перський.

Всі учинки, що зділала, то завше па Бозі,
Закінчила в смутку жите в далекій дорозі.
Як вложили Цісареву до смертної хатини,
Не мав Цісар вже спокою ні одной хвилини.

Тов хатинов її була трумна металева,
Як замкнула, ключ віддали самому Князеви,
А вівторок у Шенбруні костел отворили,
Наш монарха з Донечками Богу ся молили.

Упав Цісар на коліна разом з Донечками,
Молили ся за Царицю гіркими сльозами.
І забрали Монархиню з нещасной Женеви,
Привезли Ю неживую Дітям і Цареві.

Як привезли Цісареву до рідной столиці,
Повитала вся Родина князі з заграниці.
Привитав Ю і Монарха з своїми Дочками,
Затужили, заплакали, що не мають Мати.

Затужила, заплакала ревними сльозами,
Що від нині вже на вікі будуть сиротами.
Коли везли Цісареву до двірської каплиці,
Повівали чорні фани в цілої околиці.

І по церквах в цілім краю, дзвони видзвняли,
А плякати жалобнії доми закривали.
Вісім коний її везло караван в параді,
Цісар ішов з Донечками за трумнов на заді.

Коли ішов за трумною в сльозах заливав ся,
Що в тім році місто втіхи смутку дочекав ся.
І старшина войсковая всі сльози ронили,
Тарабани у жалобі марш послідний били.

Привезли Ю до каплиці: три дни там лежала,
Вся Родина раз послідний її оглядала!
А Монарха з того жалю не міг ся втримати,
І обнявши трумну в руки зачав ціловати.

Коло трумни Діти, Внуки на коліна впали,
Богу жертви заносили, сльози проливали.
Що за болі там в їх серцях тяжко проникали,
Коли вінці своїй Мамі на трумну складали?

І по трех днях Ю забрали з каплиці двірської
Завезли Ю на кладбище до гробиці свої.
Як забрали Ю з каплиці, до костела дали,
Бо в костелі Капуцинів погріб відправляли.

Цілий костел в середині жалобов окрили,
Сотку вінців для Цариці во память зложили.
Коли пісню послідную над Нев відспівали,
Зняли трумну з катафальку, до гробу спускали.

Ксьондз Кардинал запровадив в підземную глобу,
А монарха за трумною поступав до гробу,
Коли мощі раз послідний в гробі покропили,
І замкнули домовину, всі Ю опустили.

Як замкнули гробовину тай запечатали,
Вже стодвайтятьсему Її ряду поховали.
Всі услугу остатнюю Цариці віддали,
Попращали раз послідний і гірко сплакали.

Гіркі сльози там проляла цілая Родина,
Що Монарха позістав ся як в поли билина,
Вся родина, що Сарицев в гробі спочиває,
Хотяй члени Її мертві, цілі серця має.

Сама тільки з ранов в серцю спочиває в гробі,
Вся держава шість місяців ходила в жалобі,
Час скоренько переминув, скінчили жалобу,
А Монарха не закінчив аж ляже до гробу.

Пострадав Він свого Друга — Цина єдиного,
А не може пострадати болю серця свого,
Хоть Цариця в гробі лежить, вічно спочиває,
Наш Монарха нехай з нами сто літ проживає.

З чистим серцем і просьбами звернім ся до Неба
Для Монарха просім житя, для Цариці Неба.
Бо не малисьмо Цариці і Царя такого,
Що з'їдали Они для нас завше з серця свого.

Щоби наша Монархия з Богом царствовала,
На Монарху все благодать Божая спливала.
Наш Монарха добротливе серце для нас має,
В всіх недолях лихих наших над нами чуває.

Тому любов в наших серцях буде все палати,
О Сариці нашій Мамі, будем памятати,
За Царицев наших Мамов будем жалувати,
Бо подібної до Неї вже не будем мати.

Бо весь нарід за Нев тужить з нашої околиці,
“Немалисьмо і ніе буде такої Цариці!”
Бо горіла для нас любов в її серці гожім,
Най засяде та Цариця при Престолі Божім.

Щоби могла Монархия вічно царствовать,
І на Сина єдиного мило споглядати.
Що дня Богу ся молила, завше споминала,
Тепер буде Єго в Небі по вік оглядала.

Тепер маямо надію Монархо, о Тобі:
“Хто над нами буде чував, коли ляжеш в гробі?
“Хто нам буде помагати, як Тебе не стане.
“Коли иньший на престолі Монарха настане?”

Помолим ся щирим серцем Богу Господеви,
Щоб даровав сто літ життя нашому цареві!
Ой! бо можеш щирим серцем Господа благати,
“Бо такого ми Монархи вже не будем мати!”

К О Н Е Ц Ь.

